

TRANSFORMACIJA

SADRŽAJ:

- / Održan okrugli stol «Utjecaj HE Lešće na rijeku Dobru»
- / Održan okrugli stol «Kakva je budućnost hrvatskih šuma?»
- / Održan okrugli stol «Bespravna gradnja u zaštićenim područjima»

NOVI PRISTUP UPRAVLJANJU ZAŠTIĆENIM I NATURA 2000 PODRUČJIMA

Broj 07/ godina 2017.

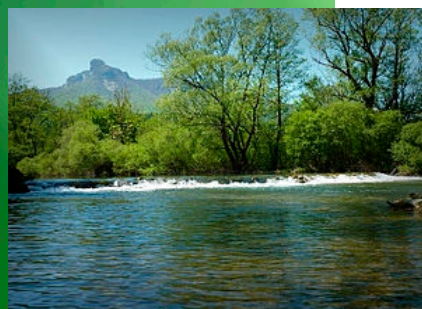
Održan okrugli stol «Utjecaj HE Lešće na rijeku Dobru»

Okrugli stol održan je kao dio projektne aktivnosti projekta "TRANSFORMACIJA-Novi pristup upravljanju zaštićenim i NATURA 2000 područjima". Kao tema je izabran utjecaj HE Lešće na rijeci Dobri, jedine hidroelektrane sagrađene u modernoj Hrvatskoj. Okrugli stol održan je 12.10.2017. u Hotelu Korana-Srakovčić u Karlovcu.

Izgradnja HE Lešće počela se planirati još u prošlom stoljeću kada je 1985. godine izrađena studija procjene utjecaja na okoliš za HE te se 1986. održala i javna rasprava o projektu. Valja napomenuti da je u to vrijeme uvjeti zaštite prirode i okoliša bili puno niži no što su u današnje vrijeme, tj. kada se HE Lešće počela graditi. Projekt kao takav je 1988. godine proglašen javnim interesom!

Kada se počelo raspravljati o ponovnoj aktivaciji ovog projekta u 21. stoljeću mnoge nevladine organizacije (prednjači Zelena Akcija iz Zagreba) upozoravale su da se ne smije raditi ovako velik zahvat na temelju stare i neadekvatne studije utjecaja na okoliš te bez novih provedenih i detaljnih bioloških, biospeleoloških (kanjon Dobre obiluje spiljama, jamama i kavernama) i ekoloških istraživanja. Također je bilo vidljivo da nikada nije ni napravljen Studija isplativosti i izvedivosti za projekt što nas dovodi da se zapitamo hoće li HE Lešće donijeti više štete nego koristi te da se kao glavni parametar isplativosti ne smije gledati isključivo ekonomski kriteriji.

2005. godine se kreće s pripremnim radovima za izgradnju HE Lešće, a Zelena Akcija je pokrenula kampanju "PreDobra za 1% energije" (HE Lešće je planom trebala proizvoditi 1% potreba za električnom energijom Republike Hrvatske). Cilj kampanje je bio smanjiti štetu od potapanja kanjona rijeke Dobre. Cijeli slučaj je i prijavljen Tajništvu Bernske Konvencije. Delegacija Bernske Konvencije posjećuje lokaciju izgradnje 2007. godine te nakon svog posjeta šalje preporuke Vladi RH (napraviti reviziju studije utjecaja na okoliš, donijeti mjere smanjenja i sprečavanja štete izgradnjom brane, ne ponoviti sličnu grešku u budućnosti).

Akumulacija HE Lešće počela se puniti 2009. godine da bi sama HE s probnim radom

svečano puštena u pogon 01.09.2010. godine kada je tadašnji župan Karlovačke županije u svečanom zanosu ponudio i ostale tri karlovačke rijeke za izgradnju sličnih HE.

Nakon jednogodišnjeg rada HE Lešće javljaju se prve kritike i nezadovoljstvo građana koji žive i rade uz rijeku Dobru. Zbog vodenih valova koje ispušta HE Lešće dolazi do erozije obale, uništavanja prometnica, ugrožavanja okolnog zemljišta uz rijeku. Vodeni val je i poguban za mrijest riba, ali i za kupače po ljeti. Nakon prvih problema, Karlovačka županija osniva Radnu skupinu za smanjenje i sanaciju šteta od HE Lešće. Rad te radne skupine do danas ostaje nepoznanica jer se ne znaju rezultati rada te se nikada nisu objavile mjere za sanaciju štete.

Na okruglom stolu nazočili su predstavnici Grada Karlovca, Karlovačke županije, Glavni vatrogasni zapovjednik JVP Grada Karlovca, predstavnici ribolovnih društava kao i samo građani grada Karlovca i Županije karlovačke. Na početku je od strane predstavnika Županije karlovačke naglašeno da se moramo postaviti u ovom slučaju kao legalisti te da se taj zahvat izgradnje HE Lešće radio prema zakonima RH te da je zahvat s te strane "pravno čist". Također je rečeno da je po njima Studija utjecaja za okoliš trebala biti nadopunjena ili ponovljena. Prema nekima, glavni problem HE Lešće je da je ona "vršna" elektrana, tj. voda se ispušta na turbine HE kada je potreba za električnom energijom najveća i kada je njezina cijena najviša pa je zapravo to bit problema i uzrok vodenih valova koji uništavaju obalu rijeke te objekte uz nju kao što i ugrožavaju ljudske živote.

U raspravi za suzbijanje šteta od HE Lešće iskristalizirala su se tri prijedloga, a to su da se HE Lešće s vršnog sistema rada pretvori u protočni čime bi se nanijela ekonomska šteta HEP-u, ali bi se smanjile štete nizvodno. Drugi prijedlog je izgradnja brane nizvodno koja bi umanjila utjecaj vodenog vala iz akumulacije HE Lešće, ali je naglašeno od strane Irme Popović Dujmović iz WWF Adria da se nikako onda na toj brani ne bi smjela sagraditi nova HE jer to onda poništava učinak brane na vodeni val. Treći prijedlog je najdrastičniji i vjerujemo da nikako nije provediv, a to je rušenje same HE, tj. rušenje brane.

Sudionici rasprave su se složili da trebamo dobiti sveobuhvatnu analizu svih učinaka HE Lešće od 2010. godine pa do danas. Također je iz ovog primjera vidljiv nedostatak ovakvih planiranih zahvata kada nisu u njegovo planiranje uključeni svi dionici. Goran Jakšić iz Javne ustanove "Aquatika-Slatkovodni akvarij Karlovac" naglasio je da je rijeka Dobra nizvodno od HE Lešće izmijenjena rijeka u odnosu na vrijeme prije izgradnje HE. Zalaže se za konstantan monitoring rijeke koji će onda pokazati prave razmjere štete. Po njemu su najviše štete pretrpjele dvije salmonidne vrste, a to su mladica, koja je nestala nizvodno od HE Lešće i potočna pastrva. Naglasio je da se Karlovačka županija mora opredijeliti želi li svoje rijeke koristiti za turizam ili za energetiku i to je pitanje na koje trebamo odgovoriti. Također je naglasio da Dobra i vodeni val iz HE Lešće imaju sve veći utjecaj na rijeku Kupu u koju se Dobra ulijeva jer se Dobra već kanalizirala i vodeni val iz HE Lešće treba drastično manje vremena da dođe do Kupe što utječe na živi svijet u toj rijeci.

Sociolog Vladimir Lay rekao je da "kada je moć u pitanju, pamet popušta i radi gluposti". To je slika izgradnje HE Lešće. Kaže da Županija nije svjesna koje blago u rijekama posjeduje i snažno se zalaže za iskorištavanje rijeka u turističke svrhe. Također je izrazio stav da se ne treba skrivati iza pravnih odluka kada su u svojoj biti krive i štetne. Raspravom je zaključeno da se HE Lešće mora inkorporirati u sustav obrane od poplava grada Karlovca jer to u ovom trenutku nije i to je ogroman promašaj. Raspravom smo saznali da Grad Karlovac nema nikakve kontakte s HEP-om oko rada HE Lešće i sprečavanja poplava reguliranjem njenog rada što je naznačeno kao ogroman propust Grada Karlovca i to se pod hitno treba ispraviti. Ispravnim radom HE Lešće Grad Karlovac se može vrlo lako obraniti od poplava jer HE Lešće i protok

Dobre može utjecati na nekih 80 cm visine rijeke Kupe u gradu Karlovcu što je dovoljno za njegovu sigurnost. Na kraju okruglog stola svi su se složili da što hitnije treba naći rješenje za vodene valove iz akumulacije HE Lešće i da se sama HE Lešće treba uključiti u obranu od poplava grada Karlovca. Također je potrebno opet obnoviti županijsko povjerenstvo za utvrđivanje štete HE Lešće da se vidi pravo stanje stvari na terenu.

Održan okrugli stol «Kakva je budućnost hrvatskih šuma?»

Dobre može utjecati na nekih 80 cm visine rijeke Kupe u gradu Karlovcu što je dovoljno za njegovu sigurnost. Na kraju okruglog stola svi su se složili da što hitnije treba naći rješenje za vodene valove iz akumulacije HE Lešće i da se sama HE Lešće treba uključiti u obranu od poplava grada Karlovca. Također je potrebno opet obnoviti županijsko povjerenstvo za utvrđivanje štete HE Lešće da se vidi pravo stanje stvari na terenu. Okrugli stol održan je 20. listopada 2017. godine u Eko centru Zlatna Greda. Glavne teme okruglog stola bile su vezane uz donošenje novih zakona o šumama i lovstvu, prvenstveno mogućnost izgradnje golf igrališta s luksuznom apartmanizacijom u šumama posebne namjene te najava potpune zabrane pašarenja i žirenja u šumama i šumskom zemljištu.

Dinko Pešić, voditelj projekta Transformacija ispred Udruge za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek predstavio je teme okruglog stola te projektne aktivnosti poput seminara i sociološke analize trenutne prakse upravljanja zaštićenim i NATURA 2000 područjima kroz koje su se istakle neke od tema okruglog stola. Ukazao je na potencijalnu opasnost omogućavanja izgradnje golf igrališta u šumama i šumskom zemljištu ako se takva investicija proglasi strateškim državnim interesom. To bi rezultiralo trajnom degradacijom šumskog staništa te donijelo brojne negativne posljedice na biološku i krajobraznu raznolikost područja.

Iris Beneš iz Brodskog ekološkog društva predstavila je problem potencijalne zabrane pašarenja i žirenja u šumama te navela i primjere dobre prakse suradnje između stočara i upravljača šumama i zaštićenog područja, poput Lonjskog polja. Sudionici okruglog stola složili su se da pašarenje i žirenje donosi puno više koristi nego štete za šume, a zabrana takvih djelatnosti bila bi dodatan udarac za već posrnulu hrvatsku poljoprivredu. Naravno, svi su se složili kako je potrebna bolja komunikacija između svih korisnika prostora kako bi se izbjegle potencijalne štete na mladim nasadima.

Jedna od tema okruglog stola bila je zabrana i ograničavanje kretanja na javnim prostorima na kojima se nalaze ograđena lovišta, poput šuma, kamenjara, riječnih nasipa, itd. Ivan Budinski, dipl.ing.šum. iz Udruge Biom predstavio je pregled pravne regulative lova, lovišta i općenito upravljanja takvim prostorima. Naveo je kako pravo lova ne može biti pravo vlasništva ili posjedništva te da ograničenje kretanja divljači ne smije ograničavati i kretanje ljudi što se nažalost često i događalo zbog relativno slabe pravne regulative i slabog provođenja i kontrole na terenu.

Sudionici okruglog stola, među kojima su bili predstavnici Hrvatskih šuma, Lovačkog saveza, udruga za zaštitu prirode, upravljača zaštićenih područja složili su se kako je i kod ovakvih slučajeva nužna bolja i češća komunikacija među svim korisnicima prostora kako bi se dogovorom izbjegle neugodne situacije na terenu. Također, nužno je osvijestiti javnost da se aktivnije i češće uključuje u javna savjetovanja novih izmjena zakona i ostalih pravilnika koji su sada vrlo lako dostupni putem online alata E-savjetovanja, jer tako mogu kvalitetno i dugoročno utjecati na kreiranje i donošenje javnih politika koje se tiču svih građana RH.

Održan okrugli stol «Bespravna gradnja u zaštićenim područjima»

U gradu Čakovcu u sklopu projekta Transformacija održan je okrugli stol pod nazivom „Bespravna gradnja i pravni problemi u zaštićenim prirodnim područjima“. Okrugli stol se održao dana 27. listopada u dvorani objekta „Shamper – restoran i vinarija“, a s ciljem poticanja dijaloga između dionika na području zaštite okoliša i prirode.

Okrugli stol otvorio je voditelj projekta Dinko Pešić iz udruge za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek koji je u svom uvodnom govoru sve nazočne upoznao sa samim projektom, njegovim ciljevima, prošlim aktivnostima te onim nadolazećim poput završne projektne konferencije koja će se održati u gradu Osijeku, 10. studenog 2017. godine.

Od nadležnih institucija, svoje predstavnike su imali Ministarstvo graditeljstva, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Hrvatske šume, Zavod za prostorno uređenje, Javna ustanova za zaštitu prirode, Međimurske vode, lokalne akcijske grupe te civilno društvo. Goran Sabol iz Zaštitarsko-ekološke organizacije Nobilis dao je uvodan govor u okrugli stol napomenuvši razlog okupljanja, razlog odabira teme te problema koji se javljaju glede predmetnog na području Republike Hrvatske. Krenuvši od nacionalne razine, okrugli stol je započeo s diskusijom o bespravnoj gradnji u području nacionalnih parkova Republike Hrvatske gdje su sudionici dali konkretna mišljenja te svoju viziju problema koji su uzrok ove pojave.

Tijekom diskusije neizbježno je bilo spomenuti i Regionalni park Mura-Drava na području Međimurske županije u kojem se na nekoliko lokacija nalaze bespravno izgrađeni objekti za odmor i rekreaciju. Predmetno je tema koja se na području Međimurske županije često spominje u kontekstu rušenja te je svakako veliki problem s kojim se nadležne institucije na navedenom području suočavaju.

Pred sam kraj okruglog stola dobili smo i izvještaj od strane predstavnika Ministarstva graditeljstva glede bespravne gradnje na području Međimurske županije. Tako smo saznali kako je obavljeno sveukupno 96 prvih inspeksijskih nadzora, doneseno je 57 inspeksijskih rješenja o uklanjanju bespravni građevina te je doneseno je 20 inspeksijskih rješenja o obustavi postupka. Kao generalni zaključak okruglog stola navelo se neučinkovito djelovanje sustava te slaba komunikacija između institucija.

Impresum:

«Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije i Ureda za udruge Vlade RH. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost projektnih partnera i na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije»

Izdavač: Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek

Projektne partneri:

PRAVOS

Nobilis
zaštitarsko-ekološka organizacija

Ovaj projekt financira Europska unija

Projekt sufinancira

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge